

עין משפט
נר מצוה

כם א מיי פֿון מהל' קרנן פסח ה' ט:
ל ב מיי פטיו' מהל' טומאת אולגין הליט:
לא ג מיי פכ"ג מהל' סנהדרין הלי'ה טוש"ע
ח"מ סימן ט סעף ה:
לב ד מיי פ"ג מהל' ברכות הלכה ח סמג עין רח' טוש"ע י"ד סימן ש"א:
לז ה מיי פ"ח מהל' שמיטה ויובל ה' יד:
לד ו ז מיי פ"ב מהל' מנעש הלכה טו:

הנהרות הב"ח

(א) בבשנה טווי ונגידס.
י"ג כ"א ואריג: (ב) שם נבשנה טווי ואריג. י"ב ס"א ובגדים: (ג) שם נבשנה פרומה לשם לל"ל וזות ו' נמחק: (ד) רש"י קודם ד"ה גשר גגליס ש"ח העות גמרא: (ה) ת"ח"ה (נעמוד הקודס) היז אילי טו וכן נענינז צריך לומר דאין מערבין וכו' ושרי לעטמא ע"י נישום ממשז דאין מערבין אף כו' א' נמי מערבין אף נדער הרשות:

לעזי רש"י

פילטרייש"י. לבריס (מפציעס של לבד).
טוצציווי"ש (טריצידיוור"ש]. מקלעת.

רבינו גרשום

ומטטאר: שנידש טהור. לגבי [עושרין] פסח: אז נמי בשאר טומאות. כגון נבילות ושרצים דאין מוהורין אלא על טומאות מת בלבד: כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מינה. דיש ברבר להקיל ולהחמיר כיצד פועל חייט או סופר שאין בטלמאכתי טורח כ"כ וטורח ברום ג' פשיטא אם שוכרו אדם על מנת שיהא בטל מכלאכתי ורשומי ביהו ומבקש שנייה או קנת משרי האילי והוא שרי שאינו טורח ודאי כיון שאומנותו היא בלא טורח אינו רוצה להניח משכרו אלא דבר מועט כגון פשיטא אחת אבל פועל שפלאכתי קשה כגון כתף ודאי ברצון יניח חצי שכירותו או יותר ע"מ שיהא בטל אף כאן לפי האומנות ומבטליו דליין או העד יתן לו שכרו: ור"ה עורות שאינן עבדין. דשמא של בכור תן: אבל לוקחין ממנו עורות על נקבה. דנקבה לא קרשא בבכוריי: דמיחלף בדעגל. שאדם בשור. סבר. אם אעבריו ואח"כ יודע שהוא של בכור ואסוריהו עלי ונמצאתי מאבר טורח (אבל) [ולכן] כשהוא עבוד בידוע שאינו של בכור ואם אינו עבוד חישינין: מידע ידע. דכיון דלית בהו מקום וכרות דראי הוו דנקבה: וצואי. שאינו מלובן: השתא מלובן לא ובנינן דאצי"ג דאיכא למימר דלא היה טורח ללבנו אלא אם כן חולין אפילו הכי אין לוקחין: צמר מלובן מצואתו. אבל לא מלובן כל צרכו: אבל לוקחין טוי ובגדים. ודואי לא היה עושה מלאכה יתירה כ"כ אם היה של בכור: מאי בגדים לא ממש אורגים אלא נגמט. פלטוס דקל הוא לעשות: אפילו טורח. דהכא ליכא למימר לא טוח למיסקיה דבר קל הוא: יחכי בנקלי. בגדל י"ש בלעז לעשותו כטוריו: דמעריב בהו שמן זית.

כ"מ:

אבל לשון צודקין משמע לכתחלה כדי לעצור ולעשות פסח ולהכי צעי מאי צודקין דמה היא אותה צדיקה והשתא יש שלשה עניינים צבית הפרס לעושי פסח לכולי עלמא ולגזיר לצית שמאי מנפח וטהור וללמוד תורה ולישא אשה ולדון ולערער ולכבוד הצריות שרי ליטמא בלא נישוח ולשאר מצות כגון עדות דהכא שרי על ידי נישוח וטמא וכן צעירוב (ה) יטו) אומר אין מערבין אלא לדצר מצוה שרי ליטמא ע"י נישוח יטו) (וטמא) ואי מערבין אף לדצר הרשות יש ללמוד משם דעל ידי נישוח שרי אפילו בלא מצוה אלא יטו) מדצריהם יטו) וטמא אי נמי מערבין לדצר הרשות איכא לאוקומי המשנה כשעירצ לדצר מצוה שרגילות הוא לערצ לדצר מצוה כדקמני צריש כיצד משתתפין (עירוצין פג). וכל מי שילך לצית האצל או לצית המשמה וקאמר התם דאורחא דמילתא קתני והא דצעי צבגינה דק כה: הנודק לפסחו מהו שיאכל בתרומתו אצדיקה דרבי יהודה קאי ולא יטו) אמתני' ולפי' ר"ת איפכא ועוד היינו יכולין לפרש דכל הצדיקות לעושי פסח אלא דצדיקת המשנה לאחר יטו) שעצרו צודקין כדי לעצור ופירוש כמו אמר רב יהודה מאי צודקין כההוא צדריש אלו מציאות (צ"מ כה). וכמה אמר רב יחזק קצ צאצבע אמות וצפרק לא יחפור (צ"כ כג:) וכמה אמר רב יצא חמוה לשאינן כמלא יטו) חלון ט):

ור**ב** יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר בית הפרס שנידש טהור. צפרק צבאל דמגיגה (דף כה.) גרס רב חייא י צבדי אמי משמיה דעולא: **כפועל** בטל של אותה מלאכה. פירש בקונטרס מאותה מלאכה דצטל מינה דאס היה נוקצ מרגליות שעצודתה נוחה לעשות ושכרו מרובה ואס אומרים לו טול כך וכך וצטל היום ממלאכה אינו פותח משכרו אלא דצר מועט שהרי נוחה ואין זה טורח ואס מלאכה קשה היא כגון נגר אס אומרים לו

אתה נוטל עכשיו ג' זוזים טול זו והצטל היום מאותה מלאכה לעסוק במלאכה קלה ינחא לו להצטל ליטול זו עד כאן לשון הקונטרס ולא היה לו לפרש שטיול שצר בטולה מאותה מלאכה לעסוק יטו) במלאכה קלה כז דא"כ היה נוטל ט) [שכר] לדון ולהעיד להזות ולקדש אלא היה לו לפרש שנותנין לו שצר בטולה מאותה מלאכה לו שכל המלאכה נענין שפירש כאן ואי"ל לומר כן דל"כ היה נוטל שצר על השצת אצידה ואפי' לרצון דלאמי טעיניה בשכר לא אמרי אלא משום דא"כ לכתוב רחמנא טעיניה ולא צעי פריקה וצריש יטו) הכונס (צ"ק ו:) אמרנין שומר אצידה כשומר חנם דמאי הגאח אית ליה אלא צריך נמי שם לפרש ליושב וצטל לגמרי ורצינו חננאל פירש שם יטו) כמו שצאשר ימות השנה אין נותנין בתפירת צגד אלא חצי סלע והוא עתה צשעת הרגל ותופר צגד צסלע יטו) [אין] אומרים לו קצל שצר כמה שנתוח למלאכה זו שאתה מקצל עליה סלע יח [אלא] כאותו שצר שאתה היית נוטל כמותה צאשר ימות השנה שלא היית נוטל עליה אלא חצי יטו) מפני השצת אצידה שפירשו תמורה דאין הלשון משמע כן וגם אין כאן שום ט) הצירא ליטול צשעת הרגל יטו) כאשר ימות השנה והיו כהלכתא בלא טעמא ועוד תניא צריש השוכר את האומנין (צ"מ ע:) השוכר את הפועלים והטעו את צעל הצית כו' אבל הלכו חמרים ולא מציאו תצוזה הלכו פועלים ומנאל שדה שהיא לחה נותן להם שכרם משלם אבל אינו דומה הצא טעון להצא ריקס עושה מלאכה ליושב וצטל וקאמר התם מני תנא קמיה דרב נותן שכרו משלם א"ל צבדי אמר אי הואי התס ט) הוה יצינא ליה כפועל צטל אלמא קרי ליה פועל צטל ומשמע לגמרי כמו ט) שפירש ולא כמו שפירש יטו) [רש"ין ור"ח כלל ומיהו קשיא מהא דתנן צפרק איזוהו נשך (שם סה.) אין מושיצין חנווני למחלית שצר יטו) אלא א"כ נותן לו שכרו כפועל צטל ומפרש בגמרא כפועל צטל של אותה מלאכה דצטל מינה וצריכא דחי אשמעינן רישא חנווני משום דלית ליה טרחא אבל סיפא דלית ליה טרחא יטו) אימר לא סגי ליה כפועל צטל ט) ואמאי ס"ד דלא תסגי ליה כפועל צטל והלא יטו) כל זה דכינו שנותנין לו יותר לפי מה שהוא טורח ועוד דצצרייתא פליגי התם כמה הוא שכרו צין מרובה צין מועט דצרי ר' מאיר ר' יהודה אומר אפילו לא טבל עמו אלא צציר כו' ר' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם והשתא מתני' יטו) ר' שמעון שזרו שכרו משלם ובתוספתא משמע דמתני' כו' מאיר דקמני המושיצ חצירו צחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל צטל דצרי ר' מאיר ועוד קמני סיפא יטו) ר' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אינו דומה עושה מלאכה ליושב וצטל יושב צחמה ליושב צלל ולפירוש הקונטרס דשמעתין ודצבא מצינא קשיא אבל לפי מה שפירשתי דכפועל צטל היינו ציושב וצטל לגמרי ינחא ולא קשה מידי הא דקאמר צריכא יטו) צין מרובה צין מועט דקאמר ר' מאיר היינו צין היה עוסק במלאכה מרובה צין היה עוסק במלאכה מועטת יטו) ור' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם שזומדים כמה היה רוצה לייטול ולצטול ממלאכה צצידה שהיה עוסק בה ועסוק במלאכה ט) כזו דהיינו טפי מדצרי מאיר יטו) ויושב וצטל דתוספתא לאו צטל לגמרי אלא מאותה מלאכה החמורה ורצינו חננאל פירש שם כפועל צטל כגון אדם צטל שאינו מוצא מי ישיכירו והולך וצטל והיה משתכר צקל ולא יתן לו כמו שפועלים הולכים עכשיו שהם ציוקר יטו) הרבה משכירין כגון שהיה נשכר עכשיו צשמי סלעים וצאותה שעה היה צטל לא יטו) יהיה נוטל אלא סלע:

עד כמה פרק רביעי בבורות

כפועל צטל של אסא מלאכה. דצטל הימנה דאס היה נוקצ מרגליות שעצודתה נוחה לעשות ושכרו מרובה אס אומר לו טול כך וכך ותצטל היום ממלאכה אינו פותח משכרו אלא דצר מועטו שהרי נוחה ואין זה טורח ואי מלאכה קשה היא כמו נגר אס אומר לו אתה נוטל עכשיו שלשה זוזים טול זו והצטל היום מאותה מלאכה ועשה מלאכה קלה זו נוח לו להצטל וליטול זו והכא נמי כי ההוא אגרא יהיב ליה שהרי מצטלו ממלאכתו וכוליה אגרא לא יהיב ליה שהרי אינו עסוק במלאכה קשה אלא: **בתנאי' החשוד על הצבור**. יטו) כגון החשוד להטיל מוס צצכור: יטו) צצר צצאים. שאדום הוא מיחלף צצצר עגל וימנין דמוצין עגל צכור תס ואומר צצצר צצי הוא: גב' **שמעי רבנן**. דצכור תס הוא וטעון צכורה ומפסדי ליה מינאי' ומקפיד על טרחו ואינו מעצדן: יטו) על נקצה. דאין לחוש צצכורה: מידע ידע. צין עור זכר לעור נקצה: חי"ק. חותך לזכריתה מה ועושה כעין נקבות וכי משייליה מה חתוך זה צצמקוס נקבות ואומר עכצרים אכלוה: יטו) צואי. צמר שאינו מלוצן מציאותו: **הסאא מלוצן**. דליכא למימר לא מפסיד טריחיה ולא מצינא לה דסצר שמעי רצנן ומפסדי ליה מינאי' אפי' הכי יטו) כיון דטריחא וצטא היא לא קפיד עליה ולא וצנינן צואי מיציעאי: יטו) **אצל** **לוקחין ממנו טוי ובגדים**. דחי מצכור לא היה טרח להו דמקפיד אטריחיה ט): **נגדים מיציעאי**. יטו) הא משעה נטווי אישתראי להו: **נמעי**. פילטר"ש ולא נטווי מעולם ולהכי איצטרך לאשמועינן: **בתנאי' החשוד על הצעיט**. לזרוע או לעשות סחורה צספיס: פרק. כמוס וממוקן צצמרק: **גב' אריג מיציעאי**. הא צא לכלל טווי קודס לכן ומההיא שעמא אישתראי: סיני. ששרות שקרין טרלוי"ש ועושין אותן מפשתן עד שלא נעוה: **בתנאי' אפי' מים ומלה**. משום קנס: **זיקס זיקס**

כד דצר שנותנין צנן שמו זיס. וכיון דלית צהו זיקת תרומה לא וצנינן מיניה: **תרצא**
כפועל בטל של אותה מלאכה. פירש בקונטרס מאותה מלאכה דצטל מינה דאס היה נוקצ מרגליות שעצודתה נוחה לעשות ושכרו מרובה ואס אומרים לו טול כך וכך וצטל היום ממלאכה אינו פותח משכרו אלא דצר מועט שהרי נוחה ואין זה טורח ואס מלאכה קשה היא כגון נגר אס אומר לו אתה נוטל עכשיו שלשה זוזים טול זו והצטל היום מאותה מלאכה ועשה מלאכה קלה זו נוח לו להצטל וליטול זו והכא נמי כי ההוא אגרא יהיב ליה שהרי מצטלו ממלאכתו וכוליה אגרא לא יהיב ליה שהרי אינו עסוק במלאכה קשה אלא: **בתנאי' החשוד על הצבור**. יטו) כגון החשוד להטיל מוס צצכור: יטו) צצר צצאים. שאדום הוא מיחלף צצצר עגל וימנין דמוצין עגל צכור תס ואומר צצצר צצי הוא: גב' **שמעי רבנן**. דצכור תס הוא וטעון צכורה ומפסדי ליה מינאי' ומקפיד על טרחו ואינו מעצדן: יטו) על נקצה. דאין לחוש צצכורה: מידע ידע. צין עור זכר לעור נקצה: חי"ק. חותך לזכריתה מה ועושה כעין נקבות וכי משייליה מה חתוך זה צצמקוס נקבות ואומר עכצרים אכלוה: יטו) צואי. צמר שאינו מלוצן מציאותו: **הסאא מלוצן**. דליכא למימר לא מפסיד טריחיה ולא מצינא לה דסצר שמעי רצנן ומפסדי ליה מינאי' אפי' הכי יטו) כיון דטריחא וצטא היא לא קפיד עליה ולא וצנינן צואי מיציעאי: יטו) **אצל** **לוקחין ממנו טוי ובגדים**. דחי מצכור לא היה טרח להו דמקפיד אטריחיה ט): **נגדים מיציעאי**. יטו) הא משעה נטווי אישתראי להו: **נמעי**. פילטר"ש ולא נטווי מעולם ולהכי איצטרך לאשמועינן: **בתנאי' החשוד על הצעיט**. לזרוע או לעשות סחורה צספיס: פרק. כמוס וממוקן צצמרק: **גב' אריג מיציעאי**. הא צא לכלל טווי קודס לכן ומההיא שעמא אישתראי: סיני. ששרות שקרין טרלוי"ש ועושין אותן מפשתן עד שלא נעוה: **בתנאי' אפי' מים ומלה**. משום קנס: **זיקס זיקס**

כד דצר שנותנין לו שצר בטולה מאותה מלאכה יטו) וצטל לגמרי ואינו עושה צשום מלאכה וכענין זה צריך לפרש בסוף אלו מציאות (צ"מ לא:) גדי השצת אצידה דתנן היה צטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל ט) צטל מאותה מלאכה וגם שם פירש בקונטרס כענין שפירש כאן ואי"ל לומר כן דל"כ היה נוטל שצר על השצת אצידה ואפי' לרצון דלאמי טעיניה בשכר לא אמרי אלא משום דא"כ לכתוב רחמנא טעיניה ולא צעי פריקה וצריש יטו) הכונס (צ"ק ו:) אמרנין שומר אצידה כשומר חנם דמאי הגאח אית ליה אלא צריך נמי שם לפרש ליושב וצטל לגמרי ורצינו חננאל פירש שם יטו) כמו שצאשר ימות השנה אין נותנין בתפירת צגד אלא חצי סלע והוא עתה צשעת הרגל ותופר צגד צסלע יטו) [אין] אומרים לו קצל שצר כמה שנתוח למלאכה זו שאתה מקצל עליה סלע יח [אלא] כאותו שצר שאתה היית נוטל כמותה צאשר ימות השנה שלא היית נוטל עליה אלא חצי יטו) מפני השצת אצידה שפירשו תמורה דאין הלשון משמע כן וגם אין כאן שום ט) הצירא ליטול צשעת הרגל יטו) כאשר ימות השנה והיו כהלכתא בלא טעמא ועוד תניא צריש השוכר את האומנין (צ"מ ע:) השוכר את הפועלים והטעו את צעל הצית כו' אבל הלכו חמרים ולא מציאו תצוזה הלכו פועלים ומנאל שדה שהיא לחה נותן להם שכרם משלם אבל אינו דומה הצא טעון להצא ריקס עושה מלאכה ליושב וצטל וקאמר התם מני תנא קמיה דרב נותן שכרו משלם א"ל צבדי אמר אי הואי התס ט) הוה יצינא ליה כפועל צטל אלמא קרי ליה פועל צטל ומשמע לגמרי כמו ט) שפירש ולא כמו שפירש יטו) [רש"ין ור"ח כלל ומיהו קשיא מהא דתנן צפרק איזוהו נשך (שם סה.) אין מושיצין חנווני למחלית שצר יטו) אלא א"כ נותן לו שכרו כפועל צטל ומפרש בגמרא כפועל צטל של אותה מלאכה דצטל מינה וצריכא דחי אשמעינן רישא חנווני משום דלית ליה טרחא אבל סיפא דלית ליה טרחא יטו) אימר לא סגי ליה כפועל צטל ט) ואמאי ס"ד דלא תסגי ליה כפועל צטל והלא יטו) כל זה דכינו שנותנין לו יותר לפי מה שהוא טורח ועוד דצצרייתא פליגי התם כמה הוא שכרו צין מרובה צין מועט דצרי ר' מאיר ר' יהודה אומר אפילו לא טבל עמו אלא צציר כו' ר' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם והשתא מתני' יטו) ר' שמעון שזרו שכרו משלם ובתוספתא משמע דמתני' כו' מאיר דקמני המושיצ חצירו צחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל צטל דצרי ר' מאיר ועוד קמני סיפא יטו) ר' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אינו דומה עושה מלאכה ליושב וצטל יושב צחמה ליושב צלל ולפירוש הקונטרס דשמעתין ודצבא מצינא קשיא אבל לפי מה שפירשתי דכפועל צטל היינו ציושב וצטל לגמרי ינחא ולא קשה מידי הא דקאמר צריכא יטו) צין מרובה צין מועט דקאמר ר' מאיר היינו צין היה עוסק במלאכה מרובה צין היה עוסק במלאכה מועטת יטו) ור' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם שזומדים כמה היה רוצה לייטול ולצטול ממלאכה צצידה שהיה עוסק בה ועסוק במלאכה ט) כזו דהיינו טפי מדצרי מאיר יטו) ויושב וצטל דתוספתא לאו צטל לגמרי אלא מאותה מלאכה החמורה ורצינו חננאל פירש שם כפועל צטל כגון אדם צטל שאינו מוצא מי ישיכירו והולך וצטל והיה משתכר צקל ולא יתן לו כמו שפועלים הולכים עכשיו שהם ציוקר יטו) הרבה משכירין כגון שהיה נשכר עכשיו צשמי סלעים וצאותה שעה היה צטל לא יטו) יהיה נוטל אלא סלע:

תרצא

מסורת הש"ס

(א) וצרכוס יט: וע"ש על הגליון.) צ) צ"מ לא: סח. וסס הי"ב כפועל בטל והא לא צטל מינה אמר אבוי כפועל בטל של אותה מלאכה דצטל מינה רש"י, א) צ"ל דצעגל, ד) פ"י מלת כל דקאמר ר' שמעון לאחיו מאי ור"ס הר"ש ע' מברטורה,) ט) [ש"ך] [למחני'],) ו) [ש"ך] [למחני'],) ז) ש"ך [למחני'] (ח) ע"כ, ט) אי אין מערבין אלא כו' צ"ק, י) צ"ק מ"ו, ט) צ"ל טמא וגי' צ"ק וטמא, ט) צ"ל שעבר ורב יהודה צא כו' צ"ק, ט) [וע"ע מוס' ויובל עו. ד"ה הני ומוס' פסחים לג. ד"ה תמן ומה שציינתי שם, ט) [ובש"ס שפתינו צינא כר אלא, ט) צ"ק, ט) [וא"כ, ט) צבאל צ"ק, ט) לא הוה יצינא ליה אלא כפועל צ"ק, ק) שפירשמי כו' רש"י ור"ח צ"ק, ר) טעלס וטו לו כפועל בטל ור"ש צ"ק, ט) קלה כז צ"ק,

מוסף רש"י

בית הפרס שנידש. צרגלי צי אלס (שדוכין ר:) דיישה רצה צרגלס הדיס (כתובות כח:) טהור. דמליקן לקולא ואחמנין כל העצמות נכתמו לפחות משעטער (שם) שרגלס טושאים את העצמות ושתקוס (נדה ו:) חל: שדרסית הרגלס העצירקתן (פסחים צב.), כפועל בטל של אותה מלאכה. דצטל מינה, כמה אדם רוצה ליטול ולפחות משכרו ליצטל ממלאכה זו כצדה שהוא עוסק בה ולעסוק במלאכה קלה כזו, הכל לפי סוכה ההלכה ורציו שצר, יט מלאכה שטורחה קל וסברה רב, וכו' חילוף (ב"ח ט"א.)

שיטה מקובצת

אן ואם היה: ט החמור וכו' תנא נוטל שכרו כפועל: ט מלאכה דבטל מינה: ז ממנו אפילו בשר: ט ובנינן מיט: ו שמעו כי רבנן ומפסדו לה מינאי: ו תרומה לשם חולין: ט החבור כהן חשוד: ט הכי. ס"א הואיל דטירחא וזו"י: ו מיבציא דהא משעה כו' ביהו הס"ד: יטו) כל לאחיו מאי לאחיו קריי דגיס מוערבין: יט בעירוב אי אין: יטו) וטמא משום מצוה ואי: יטו) אלא שהעמידו בדיניהו וטמא: טו) ולא אמתני' ולפי': טו) לאחור שעבר ורב יהודה: יטו) כמלא רוחב חלון: יטו) מלאכה קשה לעסוק: יטו) מלאכה כירושב ובטל: ט כפועל ומפרש בגמ' כפועל בטל: טא) ובריש פ' הכונס: טס) שם כגון שבישאר: יטו) בסלע ואומרים לו: יטו) סלע באותו שצר שהיית נוטל בהנאתה ביאר: טס) חצי סלע מפני: טו) הרגל כבשאר ימות: טס) שפי' ר"ח כלל וגם לא ממש כפי' הקונטרס ועוד קשיא: טס) שכר ולא יתן מעות לחברו ליקח בהם פירות למחצית שכר אלא א"כ כו' כפועל ומפרש בגמרא: יטו) טרחא אימא: יטו) בטל כו' ואמאי: יטו) והלא זהו דינו שנותנין: יטו) מחני' כו' משעין: יטו) גס סאפ דתוספתא ר"ש: יטו) צריכא בגמרא ובין: יטו) מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ור"ש: יטו) מאיר ודקני דתוספתא עושה מלאכה ליושב ובטל לאו: יטו) בירק ומוצא הרבה: יטו) לא היה נוטל:

מסורת הש"ס

א) נע"י ערוך ערך מרבנמא דלית דגרבס מרבנמא, א) נלמנן לה, יומא עמא, א) נשירובין פג. ושי"ג, ד) גיטין דז, ע"ש, א) ומוכרין ז"ק, א) נלמא כן בסנהדרין ע"י רש"י מגילה ב, ד"ה סמיממאסא ואולי י"ל ר' נחמיה, א) נכתובת קא, א) א) נלמנן נא: חולין כט, א) ט) לשארין וסבלין ז"ק, א) ונע"י תוס' לעיל יא: ד"ה הרי תוס' כתובת כד, ד"ה שלי ותוס' סוכה לט: ד"ה גמא, א) נלמנקל ז"ק, א)

הגהות הב"ח
א) בבבבא זה הכלל כל השער: א) ושי"י ד"ה ר' ינאי וכו' הא תסוד חשוד נטון:

לעזי רש"י
אנטיסריי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י
במר דבנמא. בחילוף כנמא, ולי נכלא לשון פטורה הוא (חולין א, צד).

שיטה מקובצת

א) במר כנמא קנסיא: א) לרבא ואמרי לה רב ארא בר אבהו לרבא: א) ובאיסורא גופיה: א) במר כנמא: א) חומה חמירא עליה: א) המעשר כ"י מאי: א) פדיון, ס"א דתנן האחרון אחרון נתפס והפרי עצמו אסור חמירא עליה: א) זה וכו' כיון: א) נהי דאדרבנן חשוד: א) השביעית ועל המעשרות הא: א) חשוד אחרוייהו: א) במר כנמא: א) דעביד בה איסורא: א) חשוד חשוד: א) עון שזירה בשניהם הס"ד: א) תיתי לי שכר טוב וכו' ומדמגדף ליה בהאי מילתא שי"מ חמירא להו לי"א תיתי לי קללה אם אכלתי פירות שביעית כמותן: א) מפרשים להכי קרי ליה רי"ע: א) במר פירולא דבב"ק: א) מעשרות כיון דבעו: א) בכ"מ שמוכרי מעשר כ"י דמייירי במוכר מעשר שני: א) חושש לשאור וחבלין: א) סם בסתמא חשוד: א) קושיות מקשה ר"ת: א) חד חדשי וישן: א) וי"ל דמשום כותי: א) סם מוה"י דבאתריה דרבי יהודה: א) הדין נמי ממשר:

תרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **צמר יא דקנמא**. צחוק חלב טהור הנקרא כנמא וצלע"ז אנטריי"ל כמו הדרא דכנמא דאמרינן בשחיטת חולין (דף מח:): **לעולם כרבי שמעון**. דלא קניס אלא צמידי דדמי לאיסורא ובאיסורא גופיה צמידי דעציד יא איסורא דהיינו אמוגזי: **גרו צאמוגזי**. גרויכים אחר אגוזים: **ומשגש לבני טנחים**. מטעה אותם בלגוזים ושוכרן: **לבני הטנחים** ומציאין לו החלב שגונדין אותו מאציהן והוא מוכרו **צמר דכנמא: בתנאי' אינו חשוד על המעשרות**. ולוקמין ממנו תצואה בשאר שני שצוע ואין לריכים לעשר ודאי אלא דמאי. וטעמא דכולה מתני' מפרש בגמ': **גב' בני חומה**. דאינו יכול לאכול מעשר שני אלא לפניס מחומת ירושלים דכתבי' (דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיך וגו': **הטעמים**. דרבנן נינהו שיהא אדם אוכל חולין צטהרה: **הא חשוד**. על הטהרות חשוד על השביעית: **מסניסין**. דקמני אין חשוד כגון שראינוהו שנוהג דין מעשרות ושביעית צאינעא צמוך ציתו דליכא למימר לפניס הוא עושה כיון דצנינעא קא עצידי: **רבי ינאי אמר**. צרייתא דדייקין מינה הא חשוד א) י"ז כגון דהוה חשוד אתרוייהו אשביעית ואטהרות וקביל אתרוייהו שזירה ט"ז על שניהם: **זו דברי רבי עקיבא**. דחשוד על השביעית אינו חשוד על המעשר: **שביעים חמירא להו**. וכיון דחשוד אשביעית כ"ש אמעשרות: דהסא דהס קרי להצריס. צאתריה דרבי יהודה: **דיירא צר דיירא**. גר צן גיורת: **פסיגי**. לי. שכר טוב ט"ז שלא אכלתי פירות שביעית כוותך. יא מפרשים י"ז רבי עקיבא סמיממאסא דאמרינן בסנהדרין צאלו הן המנחקין (דף פו), סתם משנה רבי מאיר סתם דרבי עקיבא ואלו מילתא היא דהא צנמא דוכמין אמרינן רבי מנחם סמיממאסא^[רבי שמעון סמיממאסא] אלא רוב משניות איכא בהש"ס סתומות אליבא דר' עקיבא: **חשוד**

על המעשר חשוד על השביעית ומאן חכמים רבי מאיר היא דאמר חשוד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור' ירמיה תלמידי ר' זעירא ואמרי לה ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן חד אמר אבל חכ"א חשוד על השביעית

עד כמה פרק רביעי בבורות

תרבא דאטמא במר דכנמא. כך גרים רצינו מס פירוש מר בחילוף של כנמא כמו צמר דשחוטה דצפרק גיד הנשה (חולין זג). וכמו צמר י"א דפרולא דצבא קמא (דף קיג:): **מעשרות יא** דבעי חומה חמיר ז"ה. מכלן מדקדק רצינו מס צכ"מ א שהזכיר מעשר אלא שביעית

תרבא דאטמא א^(ב) במר א^(א) דכנמא אקנסיה רבא לזבוגי אפי' אמוגזי אמר ליה רב פפא לרבא א כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים ומלח נמי לעולם ר' שמעון ובאיסורא א דגופיה קנסינן ליה סתם דרדקי גרו באמוגזי ואזיל ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמוגזי ומייתו ליה תרבא דאטמא ומוזבין ליה במר א דכנמא: **מתני'** דהחשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית יתחשוד על זה ועל זה חשוד על המהרות ויש ישהוא חשוד על המהרות ואינו חשוד לא על זה ולא על זה יזה הכלל א^(ב) החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו: **גמ'** מאי טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון דבעי חומה א^(א) חמיר ליה: החשוד על המעשר א: מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה פדיון א חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה א: כיון דחשיד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש חשוד על המהרות: מאי טעמא נהי א^(א) אדרבנן חשיד אדאורייתא לא חשיד ורמינהי נאמן על המהרות נאמן על י שביעית הא חשיד חשיד א"ר אילעי מתני' כשראינוהו שנוהג בצינעא בתוך ביתו ר' ינאי ברבי ישמעאל אמר כגון דהוה חשיד י"א לתרוייהו ואתא קמי רבנן וקביל אתרוייהו והדר איחשד אחד מינייהו דאמרינן ימינו דחשיד אהא חשיד נמי איידך אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים יחשוד על השביעית חשוד על המעשר ימאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה שביעית חמירא להו דההוא דהוה קרי ליה לחבריה א^(א) דיירא בר דיירתא א"ל תיתי לי דלא אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר' עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים חשוד חשוד ומאן חכמים רבי מאיר היא דאמר חשוד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור' ירמיה תלמידי ר' זעירא ואמרי לה ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן חד אמר אבל חכ"א חשוד על השביעית חשוד

והשתא לר' אילנא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשידי אדמאי דלזוריתא חשידי נמי אשביעית ודוחק להעמיד סתם עם הארץ צכ"מ דלא חשיד אשביעית כשראינוהו נוהג צנינעא צמוך ציתו ועוד קשיא מהא דתנן צמס' דמאי (פ"ג מ"ד) ומייתין לה נמי בהניזקין (גיטין סא): המוליד חטין לטוען כותי או לטוען ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי הארץ חשידי אשביעית וי"ל יא משום כותי נקט שביעית אי נמי צודאי חשוד איירי וכן היאא דהלוקח לולב מחצירו צשביעית דקאמר עלה צפ' לולב הגזול (סוכה לט). דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעס הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא דחולין (דף ו). הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה לצלל אינו חושש לשאור ולתבלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כ' כל הני מיירי צודאי חשוד וא"ת היכי מוכח מינה צחולין דגורו על תערובות דמאי דלמא חשוד גרע מסתם עם הארץ לגבי מעשר ראשון כדמוכח צשיליה הנוקין (גיטין סא). לאצי וי"ל דלריבא פריך דלא חמיר ליה^(א): יא **באתריה** דרבי יהודה חמירא זאהו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ומימה דהא צפ"ק דשבת (דף יז): אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשידי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה כיון דאפשר למעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוא הדין יא מעשר שני ובשאלמות דרב אחאי הוא צדיקא על כרס רצעי שמחללין אותו על דצר מועט ומעשר שני ונטע רצעי דין אחד להם צכ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כלאיתא צפרק שני דקדושין (דף נד): ואפי' לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף כט). דשרי צומן הוה גבי ההוא צגברא דאחרימיניהו לנכסיה והא דמוקי צפרק התקבל^(א) (גיטין דף סה). היאא דכילד מערימיין על מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול להקשות צומן הוה מאי הערמה צריך לפטור מחומש והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה אלא מסלק ליה צפירכא אחרימי ואמא העצריה צומן הוה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רצעי שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין לו פרוטה מזומנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פרוטה ואינו רואה ליתן פרוטה כנגדו:

וחכמים

ל

עין משפט
נר מצוה

א [נטוש"ע יו"ד סי' קיט סעי' ד:]:
לה ב מיי פ"ח מהל' שמיטה ויוצל הלכה טו:

ג [מיי פ"י מהל' משבט ומושב הל' יא]:
לו ד מיי פ"ח מהל' שמיטה הלכה טו:
לז ה מיי שם הל' ח פ"י"ב מהל' מעשר הלכה ח

וכרש"ג דנאמן על אחרים:
לח ו מיי פ"ח מהל' שמיטה ויוצל הל' טו פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה א:

ז [נטוש"ע י"ד סי' קיט סעיף ו]:

ח [נטוש"ע שם סעי' ה]:

רבינו גרשום

דשמן חיוב בתרומה: דהוי מוכין תרבא במרבנמא. א) והיה אחד שהוא טהור של הדורא דכנמא דכנמא טהור כמו דכי ואמר לן רבי דאמר בשמיה דרבי יצחק האורליני ז"ל דהוא אמר דאקשתא ואייתרא דקאמר בשחיטת חולין בחלב כו קיבה הוו אכל הדורא דכנמא כוליה טהור: כמאן כ"י יהודה. דקניס הכל: אי הכי אפילו מים ומלח נמי. ליקניסיה מיט' לא קניסיה אלא אמוגזי: לעולם כרבי שמעון. דאמר כל שיש בו זיקה והאי וטומאה וטהרה דרבנן ומדקמני גבי טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי שביעית קמני החשודה משמע דסתם עמי הארץ חשידי אטהרות ולא חשידי אשביעית ומימה מהא דשרי לצור ולטחון גבי עם הארץ דחשיד אטומאה וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית אין לדקדק כלום דלמלא צבאר שני שצוה איירי היאא ולא צשביעית או דה"נ איירי צפירות הידועים שהם מתקונים לריבא דלית ליה שינוייא דאצי דרוב עמי הארץ מעשרין ועוד קשיא מכלא לפירוש ר"ת דמפרש צפ"צ דכתובות (דף כד). גבי שלי חדש ושל חכרי יאן דסתם עם הארץ אע"ג דחשידי אדמאי לא חשידי אשביעית וסותר פירוש רצינו שמואל דמפרש דחדש וישן דנקט משום שביעית וכי משני הסם רוב עמי הארץ מעשרין רואה לומר דהוא הדין צשביעית וכמה קושיות יא דמקשה רצינו מס על פי' רצינו שמואל כמו שפירש ככתובות דתני חשוד על השביעית ודתי חשוד על המעשרות רי"ע היא: ובאתריה דר' יהודה שביעית חמירא. ומדחשוד על החמור

א) היה מוכר חלב של ירך והיה אומר שהוא טהור כ"ל וכ"ה בעיור ערך מרבנמא ע"ש.

